

נה: עין משפט
נר מצוה

הכונם פרק ששי בבא קמא

מסורת הש"ס

(א) ופי' טו' לקמן ט' ד"ה: מפלה. (ב) ופי' לקמן ט' טו' ד"ה שמין וחסין כ"מ ט"ז ד"ה שמין. (ג) לפי מה: לקמן ט"ז ופי' טו' ט"ז ד"ה קשרה. (ד) לפי כ"ב. (ה) ומשפחה שטות פ"ג ט"ז. (ו) ופחות כ"ב.

תורה אור השלם

1. או נודע כי שור נזח הוא מתחיל שלוש ולא יקשרו בקליו שלם ישלם שור תחת השור והמת ירה לו.
2. וכי יפתח איש בור או כי יכרה איש בר ולא יכטנו ונפל שבור שור או שמהו לא לו.
3. כי חצא אש וקצא קציה ותכל נזיש או הקמה או הקדה שלם ישלם וקציה את הקציה שמה כ"ב.
4. כי יכרש איש שדה או כרם ושלח את בעירו וכרש בשדה אחר מיטב שדרו ומיטב כרמו ישלם: שמה כ"ד.
5. אשיריבם וירעו על כל קום משלחו ונזל השור והחמור ישעיהו ל"ב כ"ב.
6. לכן ופי' במאי קציה אל בית: וקציה וקציה לירבעם משתין בקר וקציה וקציה בישךאל וקציה אחר: בית ירבעם כאשר יכרש הגלל עד חמור: מלכ"ט א' י'

הגהות הב"ח

(א) ה"ט ד"ה עד ופי' ש"מ דאדם נמי:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה אי כסבל טו' והכמה טו'. כי נזח פי' מוספתו כלן ובנסתירין אלל כמנו ט' ד"ל דגס אכמה חייב לל"ד לממני דמ"ה נזחיה וכ"ד המ"ה והממני כ"ד לפי נזחיה מייסב כלן משום דמתסין ופי' בהכ"ה פי' על סקין ופי' ט"ז:

הכונם. פטור. דהא נטרה ומאי הו' ליה לעמוד: **הניחה כהמה.** מנערה לה שמשא ולא סגי ליה בענילה כראוי דמוקמינן בגמרא דהיינו דלת שיכולה לעמוד ברוח מזויה: **נכנס פרוטע ספסיו.** להחייב נזקין: **נפלה לגינה.** כזוהר מגג בעלה הסמון לגינת חצירו או שהיתה רח"ר גבוה מן הגינה ונפלה: **מה שנהניט.** לפי הגמרא ולא לפי הויקה: **שמן בים סאה כזוהר שדי.** אין שמין את הערוגה לכהה מפני שמספיד מוקי שמין אותה בכל שזויה ורמתה אמר ובער כשהוא אחריו ודרשין בגמ' (נמ): מלמד שמין אותה על גב שדה אחרת אלא שמין בית סאה כשהוא כזוהר שדה כמה היתה יפה קודם שנאלמה ממנה הערוגה הלא וכמה היא יפה עכשיו והשאל לא משלם כולו דמיה דמי שלוקח בית סאה כשהוא כזוהר שדה אינו מזולז זה כשכיל הפסד ערוגה אחרת כי אם דבר מועט: **ר"ש אומר** **אלה פירות גמורין.** שכר שילנו כל לרכן: **משלם.** כל היזק. והיכא שיימין אגב שדה היכא דעדיין לא נגמרו: **גמ' מאן טנא מועד כשמירה** פסוקים ט"ז. מני ממני' דלמך לאן שהיזק כשן ורגל הוא דהיינו מועד כמחילתו סגי לה בענילה כראוי דהיינו שמירה פחותה כדלוקינגא שיכולה לעמוד ברוח מזויה ופי' אמי רוח שאין מזויה לא קאי: **קשרו בעליו.** לשור: **ונעל כעניו כראוי גרסי:** ס' ס' חייב. **דלא סגי ליה כפחותה וטעמא דר' יהודה כפרק שור שננט ד' ופי' (לעיל דף מה):**

ר"א. פליג אחריויהו דאליו ר"מ סביר כשמירה מעולה סגי ליה ור"א סביר לית ליה נטירותא למועד: **הא כספיה** אפי' פורתא ולא עדי בעי דטאיים ליה בעפרא: **ענין מכשיר.** כפשיעה: **כעין וכער.** כעין שאיכילה לנחממו כידים כלומר כפשיעה: **מטני' נמי** דיקא. דטעמא משום דהתורה מיעטה לנזל כקן מועדת לאו כריי' ס"ל: **מדקטני לאן.** דאין הויקה אלא כשן ורגל: **עסקינן ואסי.** כולהו פירקי עד השמא: **פטור מדיני אדם.** קסבר גרמא כזקין וזכמה: **הטורף נזר.** וילאמה הכמה וזכמה: **הכופף קספו.** לזד הדליקה כ"י שנתער בה האש: **אי ככולל כריא כדיני אדם נמי ניחייב.** מיהא אכחול דהא כידים עבד וא' והכמה ליהא למימר דמחייב דהא מן פרוטה לסטים פטור: **ככותל**

הוא ש"מ: **תניא** אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה והשובר עדי שקר להעיד והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: **אמר** מר הפורץ גדר בפני בהמת חבירו ה"ר אלימא בכותל בריא כבדיני אדם נמי ניחייב אלא בכותל

מדלא כתיב ובערה ש"מ (א) אלאדם נמי קאי: **אילימא** ככותל בריא בדיני אדם נמי ניחייב. פי' אכותל דלכהמה ודאי לא מיחייב כפרית גדר בעלמא דאין זה אלא גרמא בעלמא ופי' נהי דמייב אכותל ניימא דפטור מדיני אדם קאי אכמה וי"ל דלא שייך לממני פטור מדיני אדם אס' היה שום חיוב או ככהמה או ככותל אלל כשמתוך ככותל רעוע אע"ג דאין דומה שימחייב בדיני שמים עד הכותל שהוא רעוע כל כך שיפול ברוח מזויה או אפילו ברוח שאינה מזויה מ"מ שייך לממני חייב בדיני שמים כיון שיש דבר שהוא חייב בו כגון ככהמה והשמש א"ל דנקט בפני ככהמה חצירו ולא נקט הפורץ גדר על חצירו דלכותל לא מיחייב כדפרש"י והא דקאמר לקמן מהו דמימא דכיון דלמסקר קאי מאי קעביד משמע דחייב בדיני שמים קאי נמי אכותל י"ל דה"ק כיון דלמסקר קאי שהבעלים מוויין לפתורו שלא יפול על בני אדם ס"ד לכל הקודם כזוהר וזה ואין לזה להניח מלמסקר כשכיל ככהמת חבירו ובדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל אי נמי כלומר למסקר ולמיפול קאי: ופי' מוס' סנהדרין ע"ו. ד"ה נזקין אילימא

הכונם צאן דריר. זה היה רצוי לשנות לעיל כהדי מילי דשור דלא היה לו להפסיק במילי דבור אלא אגב דתנא נפל לבור והבאש מימיו תנא כשהיה מילי דבור א"כ מילי דבור רצוי לשנות מחילה קודם שיטעה דיני שמירה וגם דיני אש היה רצוי לשנות מחילה אלא אגב דתנן כסרו כראוי כצו דבר הכתוב תנא נהי הך דנעל בפניה כראוי: **נפצה ב"י.** אע"פ דתנא נעל בפניה כראוי פטור אטריין לממני נפלה ענילה פטור כדדיק בפ"ק (דף י"ד). הא כיוס חייב דקלא אית ליה למילתא ומסתמא ידע שנפלה אי נמי ענילה אפילו נדע לו שנפלה וימיה הכהמה אין לו לטרוח יותר מדאי לומר אחריה חלפיה: **או שפרצה אפילו** ולאטריין לאשמעינן דאפילו הלכטיס פטורים כשלא הולאיהו:

מאן תנא מועד בשמירה פחותה בני י"ה. לא נעל למימר דממני' בין נחם בין מועד וכדרי"א נן יעקב כפרק ד' ופי' (לעיל דף מה): דמשמע ליה דממני' מועד לחודיה איידי מנזקין לאן דאין רגילות להיות כסן קרן אלא שן ורגל שאין רגילות שמיכותו להיזק דהיי דייק כמקון וס"ל לגמרא השמא דמועד דשן ורגל כמועד דקרון ולהכי קאמר ר"י היא דלר"מ כי היכי דנעל שמירה מעולה מועד דקרון ה"ג נעל כשן ורגל אע"ג דבקרן כראוי כתיב נלמדו כמות מן המפורש ועוד דכולו מוקין כתיב כמר קרן וקיימא אההוא דין שמירה המפורש כה: **דבי יהודה היא.** קלת תימה דר"י דרש לעיל (דף מה): ולא ישמרנו לזה ולא לאחר:

התורה מיעטה בשמירה. ואע"ג דלעיל כפי"ב (דף מה): הוה נעל למילף דשן ורגל חייב כרשות הרבים מק"ו מקרן וכן נעל למילף למפקד קרן כרה"ר משן ורגל כק"ו אי לא קרלי ולא פרכינן שכן מיעטה בשמירה משום דאין נעל להקשות משמירה אמשלומין אי נמי כר"א נן יעקב דלמר אחד מס אחד מועד סגי ליה כשמירה פחותה: **הא כסרו פטור.** וא"מ ודלמא ככסוי מעולה הרהה קאמר וכ"מ למה לי קרא דסד"ה עד דטאיים ליה כדלמר לעיל (דף ג.) וי"ל דפשיעה ליה ככסוי מעולה כטאיים ליה חשיב אי שאלאו מוכספ ככסוי כעין שמירה פחותה מסתמא לא החמירה עליו לכסותו ככסוי מעולה יותר מן הראשון ולא אמר הכתוב לא יכסנו אלא ככסוי הראשון ואפוחה ואכורה קאי כשזה ובקונטרס משמע לכל כסוי עד דטאיים ליה חשיב כשמירה פחותה: **עד דעביד כעין וביעד.** אף על גב דכרש מחילתן (דף ג.) דרשין מניה אולא ממילא מ"מ מדלא כתיב ובערה ש"מ

הוא ש"מ: **תניא** אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה והשובר עדי שקר להעיד והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: **אמר** מר הפורץ גדר בפני בהמת חבירו ה"ר אלימא בכותל בריא כבדיני אדם נמי ניחייב אלא בכותל

מדלא כתיב ובערה ש"מ (א) אלאדם נמי קאי: **אילימא** ככותל בריא בדיני אדם נמי ניחייב. פי' אכותל דלכהמה ודאי לא מיחייב כפרית גדר בעלמא דאין זה אלא גרמא בעלמא ופי' נהי דמייב אכותל ניימא דפטור מדיני אדם קאי אכמה וי"ל דלא שייך לממני פטור מדיני אדם אס' היה שום חיוב או ככהמה או ככותל אלל כשמתוך ככותל רעוע אע"ג דאין דומה שימחייב בדיני שמים עד הכותל שהוא רעוע כל כך שיפול ברוח מזויה או אפילו ברוח שאינה מזויה מ"מ שייך לממני חייב בדיני שמים כיון שיש דבר שהוא חייב בו כגון ככהמה והשמש א"ל דנקט בפני ככהמה חצירו ולא נקט הפורץ גדר על חצירו דלכותל לא מיחייב כדפרש"י והא דקאמר לקמן מהו דמימא דכיון דלמסקר קאי מאי קעביד משמע דחייב בדיני שמים קאי נמי אכותל י"ל דה"ק כיון דלמסקר קאי שהבעלים מוויין לפתורו שלא יפול על בני אדם ס"ד לכל הקודם כזוהר וזה ואין לזה להניח מלמסקר כשכיל ככהמת חבירו ובדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל אי נמי כלומר למסקר ולמיפול קאי: ופי' מוס' סנהדרין ע"ו. ד"ה נזקין אילימא